

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Gfv.V.30.323/2021/9.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Puskás Péter bíró

A felperes:

felperes1

A felperes képviselője:

Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd (cím1)

Az alperesek:

alperes1 I. rendű

alperes2 II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője:

ügyvédi iroda (cím2, ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) I. rendű

A per tárgya:

Szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.790/2020/6/II. számú részítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 5.G.40.508/2019/34.számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálattal érintett részében hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperes részére 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 1.554.400 (egymillió-ötszázötvennégyezer-négyszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint adós és az I. rendű alperes mint hitelező 2006. szeptember 12-én deviza (CHF) alapú jelzálog kölcsönszerződést (a továbbiakban: szerződés) kötöttek 116.570,50 CHF, 20.000.000 forintnak megfelelő kölcsönösszegre. A szerződés szerint az adós a kölcsön törlesztésére forintban kifejezett havi részletekben köteles a kezelési költséggel és a konverziós díjjal együtt.

[2] A szerződés VIII.6. pontja „Kockázatfeltáró nyilatkozat” címszó alatt az alábbiakat tartalmazta:

„Adós kijelenti, hogy a Kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben a Banktól megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a Kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Adós az esetleges árfolyamvesztést is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos teljesítésére. Adós elfogadja, hogy a fentiek tekintetében Bankkal szemben sem most, sem a jövőben semmiféle igény támasztására nem jogosult.”

[3] Ugyanezen a napon a felperes mint adós és zálogkötelezett, a II. rendű alperes mint készfizető kezes és zálogkötelezett, valamint az I. rendű alperes hitelező és zálogjogosult által megkötött önálló zálogjogot alapító szerződésben a kölcsön biztosítékaul ingatlant terhelő, önálló zálogjogot alapítottak.

[4] A felperes a szerződéskötés napján a „Tájékoztató a cég1 deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól” megnevezésű okiratot írt alá, melynek tartalma az alábbi volt:

„A jelenlegi kamatviszonyok között a svájci frank, illetve euró devizanemben fennálló tartozás után fizetendő hiteldíj (kamat- és kezelési költség) mértéke lényegesen alacsonyabb a forintban felvett kölcsönök után fizetendő hiteldíjnál. Így a fenti, devizában fennálló kölcsön után jelentősen kevesebb kamatot kell kifizetnie, mint egy hasonló, forintban fennálló tartozás után.

Milyen kockázattal jár egy deviza alapú kölcsön?

Amennyiben Önnek forintban képződik a jövedelme, akkor a devizában fennálló tartozásának törlesztéséhez a forint jövedelméből kell gondoskodnia. Ez azt jelenti, hogy a devizakölcsön törlesztéséhez/visszafizetéséhez forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania (konvertálnia).

A devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális forint/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. Az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik: hol kisebb, hol nagyobb mértékben; egy devizaegységért hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért az Ön Bankkal szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul. Ez az árfolyamváltozás az Ön számára kockázatot jelent (hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani.), ezt a kockázatot nevezik árfolyamkockázatnak.

Deviza alapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot Ön viseli.

Az Ön által deviza alapon, de forintban igényelt kölcsönt a Bank az aktuális árfolyamon számítja át devizára. Deviza alapú kölcsön esetén Ön devizában fog tartozni a Bank felé. A folyósításra kerülő deviza összegét jelzálogkölcsön esetén a szerződéskötéskor, személyi kölcsön esetén pedig a folyósításkor érvényes, deviza átváltási árfolyamon határozza meg a Bank. Így a folyósításra kerülő devizaösszeg annál kevesebb lesz, minél több forintot ér egy devizaegység a szerződéskor, illetve a folyósításkor (a forint gyenge az adott devizához képest.).

Visszafizetéskor éppen fordítva jár jobban: a devizában meghatározott törlesztőrészetet akkor tudja a legolcsóbban átváltani forintra a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért minél kevesebb forintot kell kiadnia (a forint erős az adott devizához képest.).

Devizakölcsön igénylésekor ajánlatos figyelembe venni azt is, hogy a forint és a kölcsön devizaneme közötti kamatkülönbözet csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt mind a forint-, mind a devizakamatok változhatnak, és előfordulhat, hogy a jelenlegi forint-deviza kamatszint közötti különbség mérséklődik. A devizakamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése vagy változatlansága esetén a deviza alapú kölcsön veszíthet vonzerejéből a forint alapú kölcsönrel szemben.”

[5] Ezt követően a tájékoztató több szöveges példát mutatott be az árfolyamkockázatról, majd egy táblázatot, ahol a forint és a deviza (euró és svájci frank) kamatszint mellett bemutatta, hogy milyen árfolyamváltozás esetén éri el egy devizakölcsön törlesztőrésze a jelenlegi forintkamatokkal számolt forintkölcsön törlesztőrészetének összegét. Rögzítette, hogy a példa szerint a fogyasztó mindaddig élvezheti a forint- és devizakamat szint különbségét, ameddig a törlesztőrészlet meghatározásakor érvényes árfolyam nem éri el a táblázatban szereplő mértéket, továbbá, hogy a táblázatban szereplő számítás feltételezi, hogy az érintett deviza- és a forintkamat szintje a futamidő alatt nem változik, valamint, hogy a deviza- és a forintkamatok futamidő alatti változása a táblázat árfolyamértékeit – a fogyasztó számára kedvezőtlen irányban is – módosíthatja.

[6] A tájékoztatóban ezek után az euró, illetve a svájci frank forinttal szembeni árfolyamát nyomon követő grafikon volt látható, amely a 2005. július 01. és 2006. június 30. közötti időszakra mutatta be a forint svájci frankkal, illetve euróval szembeni árfolyamváltozását.

[7] A kétoldalas tájékoztató végén az adós nyilatkozott, miszerint a tájékoztatóban foglaltak tudomásulvételét aláírásával igazolta.

[8] A felperes ugyanezen a napon név budapesti közjegyző előtt 1421/2006. ügyszámon egyoldalú kötelezettséget vállaló tartozáselismerő nyilatkozatot tett a szerződéses kölcsönösszeg tekintetében. Az okiratot a II. rendű alperes mint zálogkötelezett és készfizető kezes is aláírta.

[9] A felperes részére a kölcsön összege folyósításra került.

[10] A felperes fizetési kötelezettségének csak részben tett eleget, ezért az I. rendű alperes a szerződést 2014-ben felmondta.

[11] Az I. rendű alperes a 2015. április 19-én kelt levelével a 2014. évi XL. törvényben (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolási kötelezettségének eleget tett.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[12] A felperes elsődleges keresetében annak megállapítását kérte, hogy a szerződés közte és az I. rendű alperes között nem jött létre. Másodlagos keresete annak megállapítására irányult, hogy a szerződés teljesen érvénytelen. Harmadlagos keresetében a szerződés részleges semmisségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján. E kérelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy tisztességtelenség okán érvénytelenek a szerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő I.1., I.4., V.4., VII.2., VIII.6. pontjai szerinti feltételek, valamint a szerződés kezelési költségről rendelkező II.b. pontja. Mindkét kikötés körében a szerződés részleges semmisségét állította, és annak érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy az árfolyamváltozás tisztességtelensége esetére a tartozása 16.034.365 forint a szerződésben foglalt kamattal, amennyiben csak a kezelési költség kikötése tisztességtelen, abban az esetben 16.533.331 forint, ha mindkettő tisztességtelen, akkor 8.977.180 forint.

[13] Az árfolyamváltozásból eredő kockázat teljes mértékben adósra terhelése tisztességtelenségével összefüggésben hivatkozott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) szám., szám1., szám2., szám3 és szám4 számú ítéleteire és utalt a 93/13/EGK Irányelvre (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), kifejtve, hogy az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem volt megfelelő.

[14] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a „Tájékoztató a cég1 deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb

kockázatairól” szóló okiratban, valamint a szerződés VIII.6. pontjában a felperes megfelelő tájékoztatást kapott, melyet aláírásával ismert el.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú részítélet

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet teljes egészében elutasította.

[16] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 253. § (2) bekezdése szerinti részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a szerződés létre nem jöttének és teljes érvénytelenségének megállapítása, valamint az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége iránti keresetet elutasító részében helybenhagyta, egyebekben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[17] A másodfokú bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás tekintetében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette a szerződés V.8. pontjában foglaltakkal, miszerint az adott kamatperiódus fordulónapját 15 nappal megelőzően a felperes jogosult volt kezdeményezni a kölcsön forintra történő átváltását, ami azt jelentette, hogy a szerződés rendelkezései szerint átváltott tartozását az I. rendű alperes ezt követően forintban tartotta nyilván. Kiegészítette továbbá azzal, hogy a szerződés VIII.5. pontjának tartalma szerint a szerződés valamely rendelkezésének érvénytelensége nem eredményezi a teljes szerződés érvénytelenségét.

[18] Az árfolyamkockázat viselését előíró szerződési feltétel tisztességtelenségét illetően abból indult ki, hogy ezt a kérdést az uniós jog alkalmazása mellett kell megítélni, amely elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti – adott esetben a fogyasztói irányelv átültetéséről gondoskodó – jogszabályokat az EUB szám5 számú ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok a fogyasztói irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni.

[19] Kiemelte, hogy különbséget kell tenni az árfolyamkockázat viselését a fogyasztóra hárító és az erről szóló, csupán deklaratív jellegű tájékoztatás között, amely utóbbi a kölcsönszerződés V.1.- 6. pontjában vállalt kötelezettség mibenlétének és terjedelmének értelmezése szempontjából az rPtk. 207. § (1) bekezdésére tekintettel nem hagyható figyelmen kívül. Az adott esetben az elsőfokú bíróság helytálló megállapítása szerint a felperes kockázatviselési kötelezettsége korlátlan volt, a szerződés V. pontjából arra lehet következtetni, hogy a felperes minden okra, így a vis maior jellegű eseményekre is kiterjedő korlátlan mértékű, tehát bármekkora fizetési kötelezettséget eredményező kockázatot vállalt.

[20] Ugyanakkor a másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel átlátható is volt. Kiemelte: ahhoz, hogy e feltételt érthetőnek lehessen minősíteni, az EUB szám6 (...) ítéletében foglalt konjunktív feltételeknek kellett volna teljesülniük, vagyis a feltétel alapján a felperesnek is meg kellett volna tudni ismerni az árfolyamkockázatból eredő fizetési kötelezettségére vonatkozó mechanizmus és az egyéb fizetési kötelezettséget eredményező feltételek

működési mechanizmusa közötti összefüggést. Ezt a követelményt pedig a perbeli tájékoztatás a másodfokú bíróság szerint nem elégítette ki. Ez következik a szám7 számú ítélet 4. kérdésre adott válaszából, ami szerint az egyoldalú módosítási jogra és az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételek szerződéskötéskori hatása nem hagyható figyelmen kívül az árfolyamkockázat átláthatóságának megítélése kapcsán. Rámutatott: a perbeli szerződés nem vitásan egyoldalú módosítási jogot és árfolyamrést foglalt magába és e három szerződési feltételből együtt nem volt átlátható a szerződéskötéskor a gazdasági következmény és ezeknek a mechanizmusoknak az egymásra hatása sem. A felperes az említett három szerződési feltétel mellett nem tudta megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettsége összességében melyik feltételre visszavezethetően és hogyan változott, ezeknek az együtthatása, működése egyáltalán nem volt felismerhető. Az, hogy a szerződési feltétel nem volt világos és érthető a felperes számára, következik a szerződés VIII.6. pontjában foglalt azon kijelentéséből, miszerint képes a fizetési kötelezettségei maradéktalan teljesítésére, hiszen korlátozott jövedelmi viszonyok mellett korlátlan fizetési kötelezettség teljesítésére senki nem lehet képes. A feltétel világossága és érthetősége szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy a tájékoztatás teljeskörű és kielégíti-e a 2/2014. PJE határozatban meghatározott elvárásokat, hanem a fenti körülményeknek és az ezt megalapozó EUB határozatnak.

[21] A másodfokú bíróság megítélése szerint azonban a hiányos tájékoztatásból fakadó átláthatóság hiánya önmagában nem dönti el az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének kérdését, csupán vizsgálhatóvá teszi azt, hogy létrejött-e ezáltal a fogyasztó hátrányára a jogok és kötelezettségek egyensúlyában bekövetkező eltolódás [rPtk. 209. § (1) bekezdés].

[22] Mindenekelőtt azt a kérdést tartotta megválaszolandónak, hogy milyen okból minősülhet az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelennek, amire vonatkozó következtetést a később hatályba lépett, de ugyancsak az uniós jog részét képező 2014/17/EU irányelvből (a továbbiakban: EU irányelv) lehet levonni, amely egyebek között éppen a deviza alapú kölcsönszerződésekkel összefüggő, a pénzügyi világválság hatása során észlelt problémák miatt született. Hangsúlyozta, az EU irányelv (4) preambulum bekezdésében maga az uniós jogalkotó rögzítette, hogy az egyebek között piaci és szabályozási hiányosságokból adódó problémák egy része a deviza alapú hitelekkel érintette, amelyeket a fogyasztók azért vettek fel az adott pénznemben, hogy kihasználják a kínált hitelkamatláb előnyeit, anélkül azonban, hogy megfelelő információval rendelkeztek volna a kapcsolódó árfolyamkockázatról, illetve pontosan megértették volna azt. A (30) preambulum bekezdés szerint, mivel a külföldi pénznemben történő hitelfelvétel jelentős kockázatokkal jár, olyan intézkedésekről kell rendelkezni, amelyek biztosítják egyrészt azt, hogy a fogyasztók tisztában legyenek az általuk vállalt kockázatokkal, másrészt azt, hogy a hitel futamideje alatt lehetőségük legyen az árfolyamkockázatnak való kitettségük korlátozására. Ezen irányelv 23. cikkéből megállapíthatónak tartotta, hogy amennyiben a szerződésekben a kockázat jogszabályi rendelkezés révén eleve nem korlátozott, akkor mindenképpen kezelhetőnek kell lennie, méghozzá úgy, hogy 20%-os negatív irányú árfolyamváltozás esetén a fogyasztónak előzetes pénzügyi tájékoztatás után módjában álljon devizanemet váltani, tehát a saját keresménye szerinti devizára konvertálni tartozását.

[23] E rendelkezésekből a másodfokú bíróság szerint kitűnik, hogy a deviza alapú szerződésben – amely szerződésben bizonyos árfolyamkockázat viselése elkerülhetetlen – az árfolyamváltozásból adódó kockázat telepítése akkor lehet tisztességtelen, ha a kockázat

eleve korlátlan vagy legalábbis az adós részéről nem korlátozható, nem kezelhető. Ha az EU irányelv hatálybalépésétől, 2014. március 21-től tilos az ilyen tartalmú szerződés megkötése, akkor megalapozottan lehet következtetni arra, hogy a megelőző időszakban sem lehetett az árfolyamkockázat telepítése tisztességes, ha a pénzintézet úgy telepített kockázatot a fogyasztóra, hogy az nem volt korlátozott vagy nem tette a fogyasztó részéről korlátozhatóvá. Ha viszont bármelyik megvalósult, azaz a kockázat korlátozott vagy korlátlan ugyan, de az adós által korlátozható, akkor a kockázat-telepítés a későbbi uniós jogi tartalom alapján minden további nélkül elfogadott és az EU irányelv hatálybalépése előtt sem lehet úgy tekinteni, hogy egyensúlytalan helyzetet teremtene a felek jogaiban és kötelezettségeiben.

[24] Ha legalább az a lehetősége fennáll a fogyasztónak, hogy maga kezelni tudja a rá telepített kockázatot azzal, hogy egyoldalú módosítási jogot gyakorolva forintra, azaz a keresménye szerinti pénznemre váltja a szerződés alapján fennálló tartozását, ez azt jelenti, hogy nem a szerződésből következően visel korlátlan kockázatot, hanem a saját döntése folytán, amiatt, hogy noha bármikor megtehetette volna, mégsem gyakorolta az egyoldalú módosítási jogot. Bár a fogyasztó a forintosítást csak a jövőre nézve kérheti, de az egyoldalú módosítási jog mindenképpen kiegyensúlyozza a kockázattal együtt járó hátrányos helyzetet, hiszen ezáltal meg lehet szabadulni az elviselhetetlenné váló és semmilyen előnnyel nem kompenzált kockázattól.

[25] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy ez a jog az adott szerződésben biztosított volt a felperes számára, mert a V.8. pontban foglaltakat az rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerint értelmezve mind az I. rendű alperest, mind a felperest alanyi jogként illette meg a forintra váltás lehetősége.

[26] A szerződésben biztosított egyoldalú módosítási jog révén pedig a felperes által kezelhető kockázat nem minősül a felperes jogai és kötelezettségei szempontjából az ő hátrányára kialakult helyzetnek, hiszen dönthetett úgy, hogy forintszerződésre változtatja a szerződést.

[27] A másodfokú bíróság szerint a konkrét szerződésben nem a tájékoztatási kötelezettség mikénti teljesítéséből, nem is a tájékoztatás tartalmából, hanem a szerződés forintosításra vonatkozó rendelkezéséből vonható le az a következtetés, hogy az árfolyamkockázat felperesre telepítése nem tisztességtelen, mert nem teremt egyensúlytalan helyzetet, hiszen lehetővé tette a felperes részére a kockázat saját maga általi kezelését.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[28] A jogerős részítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak kizárólag az árfolyamkockázat viselését a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége iránti keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó része ellen. Elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet e körben való megváltoztatását, keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan eljárási szabálysértés miatt a jogerős részítélet vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte, felülvizsgálati eljárási költségei megállapítása mellett.

[29] Megsértett jogszabályhelyként eljárásjogi szempontból az rPp. 1. §-át, 3. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, anyagi jogi oldalról az rPtk. 4. § (1) bekezdését, 5. § (1) bekezdését, 200. § (2) bekezdését, 205. § (3) bekezdését, 207. § (1) és (2) bekezdését, 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését jelölte meg.

[30] Hivatkozásának lényege szerint a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy – az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően – a perbeli árfolyamkockázati tájékoztatás hiányosságából fakadóan nem volt átlátható, azonban ez a 2/2014. PJE határozat 1. pontja alapján önmagában megalapozza az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét, nem csupán annak vizsgálhatóságát teszi lehetővé.

[31] Erre tekintettel álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak, amikor megállapította, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő, a szerződés (részleges) érvénytelenségét is meg kellett volna állapítania, mert a tájékoztatás nem megfelelő volta az rPtk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján megalapozza a tisztességtelenséget, ezáltal a kikötés semmisségét.

[32] Kitért arra is, hogy a szerződés V.8. pontjával kiegészített tényállásból a másodfokú bíróság a fogyasztó hátrányára kialakult egyensúlytalanság kérdését illetően helytelen következtetést vont le. A nem világos, nem érthető tájékoztatás folytán ugyanis a fogyasztó hátrányára az egyensúlytalanság már a szerződéskötéskor létrejött, és nem azzal keletkezett, hogy ő – a másodfokú bíróság által hivatkozott V.8. szerződési pont alapján – nem forintosította a szerződést. Részletesen idézte az EUB szám8, szám9 számú ítéleteit, továbbá a Kúria által BH 2021.141. számon közzétett eseti döntést, melyekre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontját is törvénysértőnek tartotta.

[33] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezésének hatályában való fenntartására irányult.

[34] A II. rendű alperes nem tett nyilatkozatot.

A Kúria döntése és jogi indokai

[35] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[36] A Kúria a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős részítélet a felülvizsgálattal támadott részében – az alábbi indokolásbéli pontosítás és kiegészítés mellett – nem jogszabálysértő.

[37] A felülvizsgálat kereteit [rPp. 275. § (2) bekezdés] illetően a Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a jogerős részítélet által érdemben elbírált kereseti kérelmek közül a felperes felülvizsgálati kérelmében kizárólag az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége miatti részleges érvénytelenség iránti keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés helybenhagyását támadta, míg a szerződés létre nem jöttének és teljes

érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezést helybenhagyó részítéleti rendelkezést nem, így utóbbiak nem képezték a felülvizsgálati eljárás tárgyát.

[38] A felperes másodlagos – hatályon kívül helyezést célzó – felülvizsgálati kérelmére tekintettel a Kúria elsődlegesen a hivatkozott eljárási jogszabályok megsértését vizsgálta. E körben megállapította, hogy a felperes által megjelölt rPp. 1. § és 3. § (1) bekezdés megsértését a felperes csupán állította, de e jogszabályhelyekhez nem fűzött az rPp. 272. § (2) bekezdésében elvárt szöveges indokolást, figyelemmel az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontjára és indokolására is, azaz nem fejtette ki a megsértettként állított jogszabályhelyek kapcsán a jogszabálysértés mibenlétét.

[39] Ezen túlmenően az rPp. 1. §-a a perrendtartás célját deklaráló alapelvi szintű rendelkezés, melynek sérelme csak konkrét eljárási szabály megsértésén keresztül értelmezhető. Rámutat továbbá, hogy a „Pp. 3. § (1) bekezdés”-ként jelölt jogszabálysértés tartalmát a felperes ténylegesen az rPp. 2. § (3) bekezdésével azonosította, azonban ehhez kapcsolódó kifejtett, szöveges indokolás nélkül a jogszabálysértés mibenléte nem volt értelmezhető.

[40] A jogerős részítélet nem sérti az rPp. 221. § (1) bekezdését. A másodfokú bíróság saját anyagi jogi álláspontjához képest részletes indokát adta a felülvizsgálattal támadott részítéleti döntésének, amellyel – az alább írtakra figyelemmel – a Kúria ugyan nem értett egyet, de indokolásának nem helytálló volta határozatának érdemére nem hatott ki.

[41] Ugyancsak nem volt megállapítható az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértése sem. Bár a másodfokú bíróságnak a kiegészített tényállásból levont jogi következtetésével a Kúria szintén nem értett egyet, a felülvizsgálat tárgyává tett döntés érdemére ez az eltérés sem hatott ki.

[42] Minderre tekintettel a részítélet felülvizsgálattal érintett részének hatályon kívül helyezésére és ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasításnak nem volt helye.

[43] Az anyagi jogi hivatkozások tekintetében a Kúria álláspontja a következő.

[44] Az elsőfokú bíróság a perbeli árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét annak világos, érthető tartalma miatt nem látta megállapíthatónak a felhívott EUB ítéletekre és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjára tekintettel (elsőfokú ítélet indokolás 3. pont, 12-15. oldal).

[45] Ehhez képest a másodfokú bíróság egyrészről – egyetértve az elsőfokú bírósággal – megállapította, hogy a felperes kockázatviselési kötelezettsége a perbeli szerződéses rendelkezések alapján korlátlan volt, ugyanakkor ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a szerződés VIII.6. pontjában foglalt felperesi kijelentésből éppen a vitatott szerződési feltétel világos és érthető voltának cáfolata olvasható ki, mert korlátozott jövedelmi viszonyok mellett senki nem lehet képes korlátlan fizetési kötelezettség teljesítésére.

[46] Másrészről a másodfokú bíróság az EUB szám6 (...) ítéletére utalva az árfolyamrésre, és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek szerződéskötéskori hatásának is jelentőséget tulajdonított az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel átláthatóságának vizsgálatakor, amiből levezetve hiányolta a perbeli tájékoztatóból e három szerződési feltétel hatásmechanizmusának, valamint egymásra hatásának bemutatását a felperesi fogyasztó aktuális fizetési kötelezettsége összecsúszásának változása terén.

[47] Ezt követően – mintegy második lépcsőben – látta vizsgálhatónak a másodfokú bíróság a felek szerződéses jogai és kötelezettségei között a fogyasztó hátrányára bekövetkező egyenlőtlenség (egyensúly eltolódás) fennálltát, amit érdemben vizsgált és a szerződés V.8. pontjára tekintettel nem ítelt fennállónak. Emiatt hagyta helyben az érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenség miatti részleges érvénytelenségére irányult kereseti kérelmet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést.

[48] Az I. rendű alperes perbeli árfolyamkockázati tájékoztatóval összefüggésben a Kúria az alábbiakat emeli ki.

[49] Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert a fogyasztói irányelv, és az azt a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az EUB fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei határozzák meg, melyeket értékelve hozta meg a Kúria a 2/2014. PJE határozatot.

[50] Az EUB szám10 számú ítéletében foglaltak szerint a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A szám7 számú EUB ítélet a magyar szabályozási környezet ismeretében rögzítette, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira, és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére. Az EUB a szám13 - szám12 számú egyesített ügyekben megerősítette, hogy a fogyasztói irányelv akkor teljesül, ha a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújtott a fogyasztónak, amely lehetővé teszi a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára, hogy megértse a szóban forgó pénzügyi mechanizmus konkrét működését és felmérje az ilyen szerződési feltételek által ugyanezen szerződés teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következmények kockázatát.

[51] A Kúria a Gfv.VII.30.096/2019/5. számú (BH 2020.151. számon közzétett) ítéletében rögzítette, hogy a tájékoztatás nem megfelelő, ha nem hívták fel a fogyasztó figyelmét a forint jelentős árfolyamgyengülésének lehetőségére is, ami a fogyasztó által fizetendő

törlesztőrészleteket jelentősen megemelheti, a fogyasztót gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja; a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú, öttagú tanács által hozott (BH 2021.141. számon közzétett) végzésének indokolásában pedig nem tartotta megfelelőnek azt a tájékoztatást, amely csak annyiban világítja meg az árfolyamkockázatot, hogy a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét.

[52] Az adott ügyben kötött szerződés VIII.6. pontjában foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat önmagában nem felel meg a fenti elvárásoknak, mert nem tartalmazza, hogy az árfolyamkockázat kizárólag az adósokat terheli, az árfolyam változása és ezzel összefüggésben az adósok terhének emelkedése jelentős is lehet (Kúria Pfv.I.20.025/2021/6. számú ítélet).

[53] Ugyanakkor a felperes az e tekintetben nem vitatott tényállás szerint a szerződés megkötésével egyidejűleg, ugyanazon a napon aláírt egy kétoldalas külön tájékoztatót is, amely tartalmazta, hogy a devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális árfolyam határozza meg, mely árfolyam szinte állandóan változik, hol kisebb, hol nagyobb mértékben. Kitért arra is, hogy ebből következően a devizában fennálló tartozás, illetve a devizában meghatározott törlesztőrészlet forintban meghatározott összege az árfolyam változásával együtt módosul, amely kockázatot az adós köteles viselni; az ingadozás nem kiszámítható mértékű. Arra is utalt, hogy a futamidő alatt a forint és devizakamatok is változhatnak. Az árfolyamkockázatot példákkal is bemutatta, és a kamat, árfolyamszint változásának a törlesztőrészletre gyakorolt hatásait táblázatos formában is érzékeltette, továbbá grafikonon is szemléltette.

[54] Az I. rendű alperes által adott perbeli tájékoztatás szerkezete áttekinthető, megszövegezése, nyelvezete egyértelmű, kielégíti az alaki szempontú érthetőség követelményeit. A külön íven szövegezett irat szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására kitérve, részletes és informatív szöveges magyarázatot ad a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forint ügyletektől eltérő – kockázatokra, amelyet táblázattal és grafikonnal is kiegészít (Kúria Gfv.VI.30.463/2020/23., Pfv.VIII.20.348/2021/6.).

[55] A fentiekén túl a Kúria figyelemmel volt arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi CCXLIII. számában, 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[56] Az I. rendű alperes perbeli tájékoztatója fenti elveknek való megfeleléséről a Kúria a JPE határozatot követően már több határozatában (Gfv.VI.30.225/2021/7., Gfv.VI.30.446/2021/5., Gfv.VI.30.428/2021/4., Gfv.VI.30.529/2021/4., Gfv.VI.30.007/2022/5.) állást foglalt, amelyektől való eltérésre az adott ügyben nem látott okot, és amire tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a JPE határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható. A felperesek sem a keresetükben, sem a felülvizsgálati kérelmükben nem hivatkoztak a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlattól való eltérést.

[57] A kifejtettekre tekintettel a perbeli tájékoztató a 2/2014. PJE határozat alapján nem minősül tisztességtelennek, amire figyelemmel a Kúria a másodfokú bíróság részítéletének 9. oldal utolsó bekezdésétől 11. oldal utolsó bekezdéséig terjedő indokolási részével nem értett egyet, és azt teljes egészében mellőzi.

[58] Ugyanakkor a jogerős részítélet az elsőfokú ítélet árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége miatti részleges érvénytelensége megállapítására irányuló (harmadlagos kereset részeként előterjesztett) kérelmet elutasító rendelkezést helybenhagyó rendelkezése tekintetében érdemben helytálló volt, ezért azt a Kúria az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján részítéletével hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[59] 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209. § (1) bekezdése,

2/2014. PJE határozat

Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

Gfv.VII.30.096/2019/5. (közzétéve: BH 2020.151.), Gfv.VII.30.090/2020/9. (közzétéve: BH 2021.141.), Gfv.VI.30.463/2020/23., Pfv.VIII.20.348/2021/6., Gfv.VI.30.225/2021/7., Pfv.V.21.437/2018/5., Gfv.VI.30.426/2021/7., Gfv.VI.30.446/2021/5., Gfv.VI.30.529/2021/4., Gfv.VI.30.007/2022/5.)

A döntés elvi tartalma

[60] Akkor megfelelő tartalmú a deviza alapú kölcsönszerződésben az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

Záró rész

[61] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdés alapján köteles az I. rendű alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelyet a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire figyelemmel, az I. rendű alperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban, mérlegeléssel állapított meg.

[62] A felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdés alapján köteles megfizetni az államnak, felhívásra.

[63] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperes kérelmére az rPp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson bírálta el.

[64] A részítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. szeptember 1.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró